Waterschap NOORDERZIJLVEST

Visie op biodiversiteit van waterschap Noorderzijlvest 2021

Visie op biodiversiteit

We kunnen niet zonder

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
1.1 Wat is biodiversiteit? 3
1.2 Waarom een visie biodiversiteit? 3
1.3 Doelstelling 3
2 Wetgeving en beleid voor biodiversiteit 5
2.1 Op het land 5
2.2 In het water 6
2.3 Biodiversiteit binnen het waterschap 7
2.4 Beheer en onderhoud 7
2.5 Projecten 8
2.6 RWZI's en andere gronden 10
3 Samen zorgen voor biodiversiteit 12
3.1 initiatieven van derden 12
3.2 Interne communicatie 12
4 Bijlage 1 - Wat doen we nu al aan biodiversiteit? 13

1 Inleiding

Iedereen wordt blij van veel bloemen en een levendige natuur. We kunnen niet zonder, en tegelijkertijd verdwijnt het steeds meer. Het onderwerp biodiversiteit komt dan ook overal terug. Maar wat verstaan we nu precies onder biodiversiteit? En waarom is het zo belangrijk? Waarom heeft waterschap Noorderzijlvest een visie op biodiversiteit nodig?

1.1 Wat is biodiversiteit?

Biodiversiteit is de verscheidenheid van het leven. Hier verstaan we dus alle planten en dieren onder, maar ook schimmels en bacteriën die in het water of in de bodem leven. Om zich te kunnen ontwikkelen hebben deze soorten een geschikt habitat nodig, maar omgekeerd draagt een goede biodiversiteit ook bij aan een gezond en robuust ecosysteem. Een gezond ecosysteem draagt bij aan schoon water, schone lucht, een vruchtbare bodem en een goed leefklimaat.

Biodiversiteit is belangrijk!
Een goede biodiversiteit zorgt voor een robuuste natuur die een dempende werking heeft op andere invloeden die een gebied onder druk zetten, zoals plagen en vervuiling. Het beschermt ons tegen negatieve gevolgen van veranderingen in het milieu en het klimaat, zoals wateroverlast, droogte en hitte. Insecten – die aan de basis staan van de biodiversiteit - zijn niet alleen vanwege hun rol in de voedselketen van belang; bijen en andere insecten bestuiven de gewassen die we eten. Driekwart van de gewassen die we wereldwijd telen, profiteert van bestuiving door insecten en dat geldt ook voor bijna 90% van de wilde planten. Bestuiving levert weer vruchten en zaden voor honderden andere diersoorten inclusief veel vogels.

1.2 Waarom een visie biodiversiteit?

De afgelopen 20 jaar is er een grote achteruitgang van biodiversiteit geweest, en die gaat nog steeds door. Afnemende biodiversiteit heeft grote gevolgen voor onder meer onze voedselvoorziening, ons welzijn, en onze gezondheid. Om het verlies aan biodiversiteit een halt toe te roepen is een brede inzet van allerlei partijen nodig. Alleen samen kunnen we biodiversiteitsverlies een halt toe roepen en gaan werken aan biodiversiteitsherstel.
Ook wij als waterschap hebben een rol te vervullen. We hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid om de biodiversiteit te verbeteren. Veel van onze werkzaamheden kunnen invloed hebben op de biodiversiteit, zowel in positieve als in negatieve zin, afhankelijk van hoe we die werkzaamheden uitvoeren. Wij vinden biodiversiteit belangrijk en willen daar een positieve bijdrage aan leveren. In deze visie wordt beschreven hoe we dat doen. Wat we wel doen en wat niet.
Daarnaast zijn er regelmatig vragen van ingelanden, ideeën, initiatieven en samenwerkingsverbanden over biodiversiteit. Ons wordt regelmatig gevraagd mee te doen aan gezamenlijk inspanningen. Om te toetsen of we mee kunnen gaan in de ideeën en mee willen doen aan deze initiatieven is een referentiekader nodig. Deze visie geeft dat referentiekader.

1.3 Doelstelling

Wij vinden biodiversiteit als waterschap belangrijk. Ons doel is om biodiversiteit nog meer een vast onderdeel te maken van ons werk. Het zit in onze genen. Dit laten we zien door in het Beheer en Onderhoudsplan te bekijken of ons onderhoud nog extensiever kan op locaties waar dit mogelijk is. Door bij al onze projecten te zoeken naar mogelijkheden om biodiversiteit te versterken. Door waar mogelijk mee te werken aan initiatieven van derden om bij te dragen aan biodiversiteit.
Bij al onze taken en opgaven maken we steeds bewuste keuzes om te zorgen dat ons werk geen

verlies van biodiversiteit veroorzaakt. Hierbij houden we wel rekening met het financiële plafond en de huidige personele formatie. We zoeken naar mogelijkheden om biodiversiteit te stimuleren en we wegen af of de keuzes uitvoerbaar, betaalbaar en kosteneffectief zijn.

In 2027 is biodiversiteit een integraal onderdeel van ons waterbeheer. Al onze medewerkers zijn zich, nog meer dan nu, bewust van wat ze kunnen doen voor biodiversiteit. Door ecologische inrichting, beheer en onderhoud is de biodiversiteit vergroot.
Door biodiversiteit bij al onze werkzaamheden mee te nemen en steeds te zoeken naar manieren om ons watersysteem en onze terreinen in te zetten voor biodiversiteit zorgen we er op termijn voor dat onze dijken, watergangen en oevers een natuurlijke verbinding vormen tussen natuurgebieden.

Onze doelstelling ten aanzien van biodiversiteit kan als volgt worden geformuleerd:

Na het uitvoeren van de maatregelen vanuit de waterschapstaken en opgaven is er geen verlies van biodiversiteit. Kansen voor het stimuleren van rijke biodiversiteit worden benut binnen de financiële speelruimte en mits die kosteneffectief en uitvoerbaar zijn.

Vaak is er bij werkzaamheden een initieel negatief effect op soorten, dit is onvermijdelijk. Ook één enkele maatregel kan een negatief effect hebben. Door vooraf over biodiversiteit na te denken kan dit effect beperkt worden en kunnen we zorgen dat er na afronding van het geheel aan maatregelen geen negatief, of nog liever, een positief effect is.

De samenhang tussen biodiversiteit in het water en op het land
Soorten beperken zich vaak niet tot één milieutype. Libellen, kokerjuffers en haften zijn insecten die als larve in de sloot leven, maar na verpopping uitvliegen om te paren en eitjes te leggen. Om te kunnen verpoppen kruipen ze via oeverplanten uit het water. Beide habitats (water en land) moeten in de juiste vorm aanwezig zijn voor het voortbestaan van de soort. Dus een goede waterkwaliteit en natuurlijke oevers zijn belangrijk voor een goede insectenstand. Omdat insecten voor veel vogelsoorten, maar ook amfibieën en vleermuizen, het hoofdbestanddeel van het voedsel zijn, is een goede insectenstand essentieel voor een goede biodiversiteit. Verder hebben de Nederlandse wateren een belangrijke functie in de mondiale biodiversiteit, van de Sahara tot de Sargassozee. Rietzangers, die zich hier vermenigvuldigen, overwinteren in de Sahelzone ten zuiden van de Sahara. Om hun kroost groot te brengen en voldoende vet aan te maken voor de grote reis, eten ze vele duizenden insecten per seizoen. De paling, die hier als flinterdunne glasaal binnenkomt, verlaat na 5 tot 15 jaar en kilo's zwaarder, ons land om zich voort te planten in de Sargassozee. Voor het in standhouden van rietzangers en paling, maar ook van vele andere soorten, is het werk van de waterschappen net zo belangrijk als dat van natuurbeherende organisaties in binnen -en buitenland

2 Wetgeving en beleid voor biodiversiteit

Biodiversiteit is overal. Op het land, in het water, in de bodem of in de lucht. Als waterbeheerder hebben wij de meest duidelijke taak voor de aquatische biodiversiteit, het leven in en rondom het water. Hier hebben wij een wettelijke taak vanuit de Kader Richtlijn Water (KRW). Hier wordt uitgebreid op ingegaan in het volgende hoofdstuk.

2.1 Op het land

De belangrijkste wet op het gebied van natuur en biodiversiteit is de Wet Natuurbescherming (WNB). Deze wet regelt de bescherming van natuurgebieden en bepaalde plant- en diersoorten. Tevens omvat de WNB een zorgplicht, om schade aan alle planten en dieren en hun leefgebied te voorkomen. Vanuit de WNB hebben waterschappen de plicht om de achteruitgang van biodiversiteit te voorkomen.

De provincies Groningen en Drenthe hebben beide een natuurvisie en natuurbeheer en beleidsplannen. Deze gaan vooral in op natuurgebieden en gebieden met natuurwaarde of functie natuur.

Een wettelijke taak om terrestrische biodiversiteit, de biodiversiteit op land, te verbeteren hebben wij als waterbeheerder niet. Wij voeren dan ook geen projecten uit alleen om de terrestrische biodiversiteit te verbeteren. We hebben echter wel een verantwoordelijkheid. Het in stand houden en verbeteren van de biodiversiteit lukt alleen als iedereen daar aan bij draagt. In het Bestuursakkoord '*voor mens en voor water*' is dan ook het volgende opgenomen over biodiversiteit:

"Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid willen we daar waar het kan binnen onze eigen mogelijkheden onze terreinen inzetten voor maatschappelijke onderwerpen. Het kan dan gaan om recreatief medegebruik of maatregelen die bijdragen aan de biodiversiteit. Zonder ons formeel aan te sluiten bij het Deltaplan Biodiversiteit willen we binnen onze eigen mogelijkheden wel handelen naar het gedachtengoed daarvan."

Hoewel we het Deltaplan Biodiversiteit niet ondertekend hebben onderschrijven we wel de principes die hieraan ten grondslag liggen. Het Deltaplan richt zich op 6 thema's:

1. Coherente wet- en regelgeving
2. Draagvlak en gedeelde waarden
3. Gebiedsgerichte samenwerking
4. Kennis en innovatie
5. Monitoring
6. Nieuwe verdienmodellen

Waar mogelijk dragen wij hieraan bij binnen onze eigen opgaven, zoals in de volgende hoofdstukken uitgewerkt.

Ook de Unie van Waterschappen heeft een position paper geschreven om waterschappen te helpen om discussie over biodiversiteit richting te geven. Achtergrond informatie hieruit is opgenomen in een aantal tekstvakken.

Figuur 1 Natuurvriendelijke oever in aanleg bij de Zuidwending.
Een steile oever of een beschoeide oever bied weinig groeimogelijkheden voor diverse waterplantensoorten. Een natuurvriendelijke oever (NVO) met een flauw talud biedt ruimte voor een diversiteit aan planten en schuilplekken voor vissen en macrofauna. Tevens kunnen te water geraakte dieren uit het water komen via een NVO. Hiermee verkleinen we de kans op verdrinking voor bijvoorbeeld ree en haas.

2.2 In het water

Waar terrestrische biodiversiteit geen hoofdtaak is van het waterschap, is aquatische biodiversiteit dat wel. Vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) hebben waterschappen de verplichting om te motiveren wat er maximaal gedaan kan worden voor verbetering van de ecologische waterkwaliteit. Onze verplichting gaat hier dus een stuk verder dan het verlies van biodiversiteit voorkomen. De Kaderrichtlijn Water heeft als doel de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in Europa te waarborgen. Voor zowel de ecologie als de chemie in het oppervlaktewater heeft Noorderzijlvest doelen opgesteld. De eerste planperiode van de KRW begon in 2009, sinds dat moment zijn er al vele maatregelen uitgevoerd om de waterkwaliteit te verbeteren. Ook voor de komende, derde planperiode (2022-2027) staan er maatregelen op de planning. Deze maatregelen dragen direct bij aan het verbeteren van de aquatische biodiversiteit. Op de foto's 1,3 en 4 zijn een aantal voorbeelden te zien van maatregelen die vanuit de KRW uitgevoerd zijn die een positief effect op biodiversiteit hebben.

2.3 Biodiversiteit binnen het waterschap

Biodiversiteit is niet nieuw. Noorderzijlvest doet al veel wat een positief effect heeft op biodiversiteit. Enkele voorbeelden van maatregelen die door Noorderzijlvest al zijn uitgevoerd worden in de volgende paragrafen nader toegelicht. Tevens gaan we in op mogelijkheden om biodiversiteit meer te integreren in de bedrijfscultuur. Een uitgebreider, maar niet compleet, overzicht is opgenomen in bijlage 1.

2.4 Beheer en onderhoud

Bij het regulier beheer en onderhoud speelt biodiversiteitsherstel een grote rol. Géén beheer en onderhoud uitvoeren is slecht voor de biodiversiteit. Maar te intensief beheer, of op de verkeerde wijze beheren, is ook niet goed.
Twintig jaar geleden hadden we maar één beheerpakket voor onze hoofdwatergangen, kanalen, diepen, maren en beken. Alles werd overal kort gehouden en geschoond. De afgelopen 10 jaar zijn we hier heel anders naar gaan kijken. Tegenwoordig zijn we continu aan het afwegen hoe intensief een watergang geschoond moet worden om de water aan- en afvoer te garanderen en waar het kan laten we water- en oeverplanten staan en wordt er slechts één talud gemaaid. Het maaisel wordt zoveel mogelijk op de maaipaden gelegd. Hiermee verschralen we de taluds, en verrijken we het maaipad. Op het talud zijn de meeste kansen voor biodiversiteit, hier is verschraling het meest zinvol. De maaipaden zijn voor biodiversiteit minder interessant omdat deze te allen tijde toegankelijk moet zijn voor onderhoud van de watergang. Deze worden verrijkt, waardoor de graszode stevig blijft.

Ook bij schouwsloten staan wij open voor een extensiever maai- en schoonbeleid, mits de aan- en afvoer dit toelaat en alle belanghebbenden het hierover eens zijn. Het initiatief hiervoor ligt bij de onderhoudsplichtige van de watergang.

Op onze keringen zijn ook mogelijkheden om extensiever te maaien. Waar dit kan binnen de eisen aan de waterveiligheid en het budget willen we ook keringen extensief maaien en het maaisel afvoeren. Wanneer derden kansen zien om het maaisel te benutten, onderzoeken we gezamenlijk de mogelijkheden.

Biodiversiteit wordt bij onze onderhoudsdienst steeds meer een tweede natuur. Om hier blijvend aandacht aan te besteden komt dit regelmatig terug op het werkoverleg.

Ons beheer en onderhoud is uitgebreid omschreven in het Beheer en Onderhoudsplan (BOP).

Figuur 1 watergang waarbij tegenwoordig éénzijdig wordt gemaaid om de biodiversiteit te stimuleren

2.5 Projecten

Waar gehakt wordt vallen spaanders. Bij projecten die in het buitengebied uitgevoerd worden is er dan ook een kans dat dit een, initieel, negatief effect heeft op aanwezige biodiversiteit. Door schade te mitigeren en koppelkansen slim te benutten kunnen er echter ook positieve effecten op biodiversiteit gerealiseerd worden.

Ook voor projecten geldt:

Na het uitvoeren van de maatregelen vanuit de waterschapstaken en opgaven is er geen verlies van biodiversiteit. Kansen voor het stimuleren van rijke biodiversiteit worden benut binnen de financiële speelruimte van de desbetreffende maatregels en mits die uitvoerbaar zijn.

Om dit te borgen wordt biodiversiteit aan de voorkant meegenomen. Dit borgen we op de volgende manieren.

- Biodiversiteit meenemen moet al bij het maken van de opdracht gebeuren, vanuit Strategie en Onderhoud zijn medewerkers die hier kijk op hebben en die betrokken moeten worden bij het project.
- In de projectbrief wordt daarom een onderdeel ‘biodiversiteit’ opgenomen. Er moet dan altijd een afweging plaatsvinden of er in dit specifieke project mogelijkheden zijn voor het verbeteren van de biodiversiteit. Die afweging kan uitwijzen dat er geen ruimte is voor biodiversiteit in dit project.

- Duurzaamheid wordt bij projecten in verschillende fases meegenomen doormiddel van het ambitieweb. Hier zit het onderdeel ‘ecologie’ in. Tijdens de sessie moet duidelijk zijn dat ecologie ook biodiversiteit omvat en moet gekeken worden of hiervoor aanvullende mogelijkheden zijn.
- Er kan soms kostenneutraal een plus gegeven worden voor biodiversiteit, vaak zal dit echter een extra investering vragen. Er wordt steeds gezocht naar kosten effectieve mogelijkheden. Met de omgeving wordt gezocht naar koppelkansen en subsidiebronnen. Zodat er binnen de financiële mogelijkheden een bewuste keuze voor biodiversiteit gemaakt kan worden.

Ook is het van belang om de keuzes goed af te stemmen met het team Onderhoud. Beheer en onderhoud heeft namelijk een groot effect op biodiversiteit. Een kering die na het ophogen ingezaaid is met een bloemrijk mengsel en vervolgens traditioneel beheerd wordt, vergrast snel weer.

Figuur 3 vispassage in het Oude diep. Veel vissen migreren van hun paai en opgroeigebied naar hun leefgebied. Sluizen, stuwen en gemalen blokkeren die migratie routes. Om de visstand te verbeteren en paaigebieden weer toegankelijk te maken zijn in de afgelopen jaren vispassages aangelegd. In de afgelopen jaren zien we hierdoor dat de samenstelling in de visstand verbeterd en dat de diversiteit toeneemt. Ook de komende jaren worden er nog vismigratieknelpunten opgelost.

2.6 RWZI's en andere gronden

Noorderzijlvest heeft grond in bezit bijvoorbeeld rondom sluizen, gemalen, kantoren en RWZI's, . Deze gronden worden nu vaak gemaaid en verder niet gebruikt. Er wordt steeds meer gekeken naar mogelijkheden om deze gronden te gebruiken voor energieopwekking of biodiversiteit. Om deze gronden biodiverser te maken is ook weer het beheer en onderhoud cruciaal. Dit onderhoud wordt meestal door externe bedrijven gedaan. Waar mogelijk kan hier extensief maai en afvoer beheer toegepast worden. Hier is een inventarisatie voor nodig.

Bij een aantal RWZI's worden binnenkort zonnepanelen geplaatst. Er wordt onderzocht of onder en rondom de panelen bloemen ingezaaid kunnen worden. Het groen rondom RWZI's wordt onderhouden door een groenbeheerder/hovenier. Bij het opnieuw aanbesteden wordt aandacht gevraagd voor biodiversiteit waar dat kan. Er wordt een zonering gemaakt waarop aangegeven wordt welke delen intensief gemaaid moeten worden in verband met veiligheid en waar extensiever beheer mogelijk is. Bij watergangen rondom RWZI's wordt pas gemaaid na 15 juli om eventuele vogelnesten niet te verstoren.
Bij sommige RWZI's zijn boomsingels aanwezig. Deze worden binnenkort deels opnieuw ingeplant. Bij het inplanten wordt gekozen voor inheemse soorten. Snoeiafval uit de singels wordt op houtrillen gelegd in de singels.

Bij RWZI's komen vaak muizen en ratten voor. Bij de bestrijding van dit ongedierte wordt zoveel mogelijk ingezet op natuurlijke plaagbestrijding. Er worden roofvogelkasten geplaatst en zitplekken voor roofvogels gemaakt.

Indien platte daken vervangen moeten worden of groot onderhoud nodig hebben wordt onderzocht of er een mogelijkheid is voor groene daken.

Figuur 4 Oostervoortsche diep In de jaren 60 zijn veel beken gekanaliseerd om de waterafvoer te bevorderen. In een gekanaliseerde beek is de diversiteit laag. Er is geen variatie in stroomsnelheid, en er zijn weinig natuurlijke processen zoals afzetting van sediment/zand. Diversiteit in stroomsnelheid bodemvariatie is een belangrijke factor die zowel direct als indirect de aanwezigheid van kenmerkende soorten van beken bepaald.

Door hermeandering, het weer laten slingeren van beken ontstaat weer een natuurlijker afvoerpatroon met een hogere stroomsnelheid in buitenbochten en zandafzetting in de binnenbochten. In combinatie met het aanleggen van vispassages worden hermeanderde beken zoals het Oostervoortsche diep en het Groote diep weer bereikbaar als paaigebied voor typerende vissoorten die van stromend water houden zoals de winde.

3 Samen zorgen voor biodiversiteit

3.1 initiatieven van derden

Om bij te dragen aan biodiversiteit is het heel belangrijk om samen te werken onze omgeving. Het waterschap werkt met veel partijen samen op het gebied van biodiversiteit, zoals de beide provincies, terreinbeherende organisaties (TBO's), sportvisserij, agrarische natuur verenigingen (ANV's), Agrarische collectieven en LTO. Het waterschap draagt bij met kennis en informatie, uren en financiële bijdragen.
Zowel van deze partijen als van burgers komen geregeld verzoeken binnen om mee te doen aan initiatieven, groot of klein. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het anders onderhouden van een kering. Hoewel we graag meedenken een meewerken aan goede ideeën moeten we hierin keuzes maken, we kunnen niet alles.
Bij de vraag of we meewerken aan een initiatief wordt daarom altijd de afweging gemaakt of er geen schade is aan onze eigen taken en opgaven en of er een link is met onze eigen werkzaamheden. Zijn er koppelkansen? Draagt het bij aan onze eigen (KRW) doelstellingen? Daarnaast wordt natuurlijk altijd gekeken of het een kwalitatief goed project is, of het uitvoerbaar is en of de investering effectief is voor biodiversiteit. Wat is de toegevoegde waarde van onze steun voor het project?
Als aan al deze voorwaarden wordt voldaan kan bepaald worden met welke middelen (uren, kennis, financiële bijdrage) Noorderzijlvest bij kan dragen. Jaarlijks wordt het financiële en personele kader vastgesteld en binnen deze kaders zullen de eventuele extra werkzaamheden moeten passen. We kijken naar koppelkansen en hoe we biodiversiteit op efficiënte en effectieve wijze kunnen toepassen in ons dagelijks werk.

3.2 Interne communicatie

Om ervoor te zorgen dat biodiversiteit echt een geïntegreerd onderdeel van de organisatie wordt en het bij alle medewerkers in de genen zit, is het nodig om dit onderwerp regelmatig onder de aandacht te blijven brengen. Biodiversiteit moet terugkomen in werkoverleggen, in projectplannen en in bijeenkomsten. Hier ligt een taak voor de beleidsmedewerkers ecologie, teamleiders, opdrachtgevers en projectleiders maar ook voor collega's onderling. Alleen door elkaar steeds te wijzen op kansen en mogelijkheden voor biodiversiteit kunnen we zorgen dat we ons hier steeds meer van bewust zijn en blijven. Mooie projecten met een plus voor biodiversiteit krijgen aandacht via aQuanet. Ook dit visie document zal na vaststelling onder de aandacht gebracht worden bij werkoverleggen.
Zo zorgen we er samen voor dat we steeds aandacht blijven houden voor kansen en mogelijkheden op het gebied van biodiversiteit en dat dit een integraal onderdeel wordt van onze manier van werken.

4 Bijlage 1 - Wat doen we nu al aan biodiversiteit?

Biodiversiteit is voor veel medewerkers een belangrijk onderdeel van hun werk. Ook als biodiversiteitsherstel niet het doel is, worden kansen voor biodiversiteit waar mogelijk benut. Dat blijkt uit onderstaande lijst. In het voorjaar van 2020 is opgehaald wat er nu aan biodiversiteit gebeurd binnen NZV. Deze lijst is mogelijk niet 100% volledig.

In willekeurige volgorde:

Inrichtingsmaatregelen

- Akkerranden subsidie, in beekdal Eelderdiep en in verschillende clusters in Noord-Groningen.
- Aanleg vispassages
- Aanleg NVO's (totaal 6 km in 2019)
- Aanleg FUP's bij beschoeiingen
- Beekherstel projecten

Samenwerkingsprojecten

- Gouden gronden (projecten die indirect bijdragen aan de bodem biodiversiteit):
    - Weide en water
    - Trijntje
    - Spaarbodem

- Vissen voor verbinding

Onderhoud

- Aangepast maaien Eemskanaalkade (minder en later maaien, maaisel afvoeren door manege)
- Extensief maaibeheer – verspreid over hele gebied, ca 85% van onze watergangen wordt via een 'ecologisch' pakket gemaaid.
- Maaien met een wildredder (akoestisch signaal om wild te alarmeren)
- Pilot inzaaien RWZI's- Garmerwolde en Leek.
- Terugdrukken van beschoeiingen tbv weidevogelkuikens.
- Pilot stroombaanmaaien (Oostervoortsche diep en Groote diep)

Lopende projecten

Bij de dijkverbetering Eemshaven-Delfzijl:

- Aanleg getijdepoelen in eb-vloed zone
- Aanleg Palenbos voor de dijk (voor stimuleren aangroei mosselbank)
- Extra broedgelegenheid op het talud voor de scholekster

Bij de Dijkversterking Lauwersmeerdijk-Vierhuizergat:

- Aanleg natuurlijk overgang wad en land
- Stimuleren onderwaternatuur (onder water meer mogelijkheden voor vissen met kieren, spelonken en schuilplekken)
- Aanleg zoet-zout overgang (meerdere gradiënten) met mogelijkheden voor visintrek naar achterland
- Uitbreiden kwelder met mogelijkheden voor meer biodiversiteit / toename successiestadia
- Mogelijkheden voor bloemrijke bermen van de onderhoudsweg

Overige

- Beverbeheerplan
- Cultuurhistorie
- Geen gewasbeschermingsmiddelen

Daarnaast zijn er maatregelen die indirect invloed hebben op biodiversiteit. Zo heeft het verbeteren van de (chemische) waterkwaliteit vanuit de KRW en DAW op termijn ook een positieve invloed op de biodiversiteit.